

Danışma Kurulumuzun sicil numarası en genç kadın üyesi Solmaz Demirer ile Kadın Komisyonu adına üyemiz Güzide Erkuş görüştü...

YOKSULLUKLARI AŞIP ELEKTRİK MÜHENDİSİ OLAN BİR KADIN MÜHENDİSİN ÜLKENİN YOKSUNLUKLARI VE KADIN MÜHENDİS OLMANIN ZORLUKLARINDAN YILMAYAN MESLEK AŞKI

Solmaz Hanım, Şubem ve komisyonumuz adına öncelikle hoş geldiniz diyorum. Şubemizde görev yapan birçok komisyondan biri de Kadın Komisyonu'dur. Kadın Komisyonu'nun aldığı karar gereği Danışma Kurulu kadın üyelerinden en küçük sicil numaralı üyemiz ile röportaj yapmak istedik. Şu anda Danışma Kurulu'nun en küçük sicil numaralı (1256) kadın üyesi sizsiniz. Davetimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Öğrenciliğinizden başlayarak size sorular sormak istiyorum. 1961 yılında mezun oldunuz, Odamıza üye oldunuz; ama 1961 yılı öncesini de hatırlayabildiğiniz kadarıyla anlatabilir misiniz? İlkokulu, ortaokulu, liseyi nerede okudunuz? Sınıftaki öğrenci sayısı ve oranları nasıldı? Daha sonra üniversite yıllarına gelmek istiyorum.

Erzincan doğumluyum. Hatırladığım ağzım toprakla doluydu ve Zeki ağabeyim yanımdaydı. Karlar üzerinde soğuğu hissedince, hayatı ilk olarak böyle anladım.

Zannediyorum, 1939 büyük Erzincan depremi.

Evet, dayım köyde oturuyordu, bir kağıt ile bizi köye taşıdı, yol boyunca insan çığlıkları, hayvan çığlıkları. 2,5 yaşındaydım, hatırlıyorum. Çok güzel bir evimiz varmış, babam yapmış. Onları bıraktık, eşya filan da almadık, Adana'ya göç ettik. Kara vagonlara insanları hayvan gibi doldurdular, gittik. Orada giysi yardımı yaptılar, ayakkabımın biri mavi biri kırmızı idi, ne buldularsa vermişler. Orada bir sene kadar yaşamışız, annemin ısrarı ile tekrar döndük Erzincan'a. Aradan bir sene geçmiş, Erzincan'da hiçbir şey yapılmamış. Çadırlarda yaşıyordu insanlar. Annem hamileydi, benden

21

Yıllar sonra duydum, dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu, Erzincan için toplanan yardım paralarıyla bürokratlara mahalle kurmuş. Bizi toprak odalarda yaşatan Saraçoğlu, tüm bürokratlara sıcak sulu, kaloriferli Saraçoğlu Mahallesi'ni kurmuş Ankara Kumrular'da...

sonra bir kardeşim oldu; Seyhan. Su yok, elektrik yok, yiyecek-içecek çok kıt. Bir çeşmeden tenekelerle su getirirdik eve. Çamurların içinde, çadırlarda nasıl yaşanırsa öyle yaşadık, annem tifo oldu orada.

Zelzele olan kısmı bırakmışlar, tamamen kuzeye, dağ eteğine doğru yeni yerleşim bölgesi yapmışlar. Kerpiçten evler yapılmıştı. Bir oda verdiler, odayı perde ile ayırdık. Bir tarafına yataklarımızı koyduk, diğer tarafta mutfak var, bir köşede de oturuyoruz. Koridora iki oda açılıyor, odaların arasında koridorun ucunda bir tuvalet var, iki komşu aile aynı tuvaleti kullanıyoruz.

Yıllar sonra duydum, dönemin Başbakanı Şükrü Saraçoğlu, Erzincan için toplanan yardım paralarıyla bürokratlara mahalle kurmuş. Bizi toprak odalarda yaşatan Saraçoğlu, tüm bürokratlara sıcak sulu, kaloriferli Saraçoğlu Mahallesi'ni kurmuş Ankara Kumrular'da...

Tabii, annemi orada kaybettik. Annem öldükten sonra, herkesi koşarak ben çağırdım. Niye çağırdığımı bilmiyordum, insanların çılgınlıkları beni etkiliyordu. Kapının önünde bir sürü topuklu ayakkabı vardı, birini çıkarıyor, diğerini giyiyordum, çok seviniyordum. 4-4,5 yaşlarındaydım.

Babam, annemin köyüne çok güzel bir ev yaptı. Kendi eli ile yaptı, çok yetenekli, çalışkan, akıllı ve ileri görüşlü bir insandı. Bahçesinde meyve, sebze, her şey vardı. Oraya taşındık. Evde bir ablam var, Şefika, 14 yaşında, bize bakıyor. Ben, iki ağabeyim, babaannem, küçük kardeşim, babam... Ancak, küçük kardeşime süt bulamıyorduk, bakkalarda süt satılmıyor, şimdiki gibi marketler de yok. Kardeşimi de kaybettik. Bir de ayağım kırılmıştı, çok ağlıyordum, beni yaşlı bir kadına götürdüler, yumurtanın beyazı ile sabunu karıştırıp bezle ayağımı sardı, uzun süre öyle kaldı. Yumurtanın beyazı ve sabun alçı etkisi yapıyor demek ki.

O yıllarda babam, iki ablamı da (Naime, Saime) hemşire okuluna göndermiş Ankara'ya. Ablam Erzincan'a gelirdi, babam beni kucağına alırdı "benim kızım okuyacak" derdi. Babamdan hatırladığım sadece bu cümleler. Bir gün babam eve gelirken kaza geçirmiş. İki askeri at arabası yarış yaparken, babama vurmuşlar. İki at arasındaki ok beynine çarpmış, düşmüş.. Yolda

gören biri eve getirdi. Yaşlı hanımlar "sıcak yufka saralım başına" dediler. Yufkaların biri sarılıyor, biri kalkıyor. Babam iyileşmişti, konuşuyor, yürüyordu. Ancak bir müddet sonra kötüleşti, yürüyemedi, konuşamadı hastaneye kaldırdılar. Hastanede kalkıp düşmesin diye karyolaya bağlamışlardı. Yakın aralıklarla babamı ve babaannemi de kaybettik. Bu şartlarda üzüntüyle ilkokula başladım. Babam kızım okusun dediği için öylesine ant içmişim ki kimseyle konuşmuyordum, hep ders dinlemek istiyordum. 1.ve 2. sınıfı Erzincan'da okudum. İki ağabeyim vardı, Mehmet ve Zeki, onlar liseye gideceklerdi.

Zeki Beyi, tanıyoruz, bizim Şubemizin üyesi.

Evet. İstemeyerek Ankara'ya geldim. Doğayı çok seviyordum, bu kavak ağaçlarından Ankara'da var mıdır acaba diye düşünürdüm. Ankara'ya Zeki ağabeyim, Mehmet ağabeyim Şefika ablam ve ben geldik. Büyük ablam zaten Ankara'da, Numune Hastanesi'nde hemşireydi, bize o bakacaktı. Ablam bize Dışkapı'da bir oda tuttu. Yarısı perde ile bölünmüş bir oda. 40'lı yıllardı... Uzunyol'da bir ilkokul vardı, ilkokulu orada bitirdim. Mandolin çalardım. Kurs parası verecek durumumuz da yoktu ama beni sevdikleri için idare ediyorlardı. Çalışkandım, ilkokulu üçüncülükle bitirdim. Hocam beni çok severdi, temizlik kolu başkanı, müzik kolu başkanı vs... bütün kollar bendeydi. İlkokulda öğretmen olmak isterdim.

Ortaokulu nerede okudunuz, nasıl bir ortaöğrenim hayatınız oldu?

Ulus Ortaokulu'nda okudum. Hep kız talebeler vardı. Çok kaliteli, çok iyi öğretmenlerimiz vardı, bizi her bakımdan onlar yetiştirdi. Burada da sosyal faaliyetlerim devam etti. Okulun kaptanı bendim, gazeteyi ben çıkarıyordum. İyi koşuyordum, ortaokullar arasında beşinci, okulumuzda da birinciydim. Elim fevkalâde ağırdır ama ayağım çabuktur. Ortaokulu başarı ile bitirdim, bütün notlarım 10'du. Bir tek benim bütün notlarım 10'du, çünkü matematik sınavında yanlış bir soruyu düzelterek çözmüştüm. Öğretmen olmak için sınava girdim, Konya'yı kazandım, yatılı. Bir arkadaşımın babası ikimizi de Konya'ya götürdü. Kaydoluncaya kadar otelde kaldık. İlk defa otelde kalıyordum. Çok garibime gitti, çok hoşuma gitti, çok mutlu oldum. Okulumu çok sevdim, çok disiplinli bir okuldu.

Aradan 1 ay geçti, okul müdürü beni çağırdı ve "TED Koleji'nden yazı geldi, Ankara'da derece almışsın, ortaokullar arasında 1. olmuşsun, TED seni okutacakmış" dedi. Evden mektup gelmedi

daha, param da yok. Formamızın şapkası vardı. Şapkamı 7,5 liraya sattım, otobüse bindim, Ankara'ya geldim. Bizimkiler beni görünce şaşırdılar. Eve de gelmiş mektup, ama bana söylememişler. Ağabeyim, benim mazbut yetişmemi istediği için, kolej yerine normal lisede okumamı istiyordu.

Ağabeyinizi ikna etmeniz mümkün olmadı mı?

Hayır, büyük ağabeyim çok kızıyor, "olmaz, normal liseye git" diyordu. TED Koleji'ne gittim, beni İstanbul'da Kandilli Lisesi'ne gönderin dedim. Bildiğimden değil, boğazda güzel bir lise olarak biliyorum. Kandilli Lisesi'nde bir hafta okudum. Kuleli Askeri Lisesi yakındı, ortam hoşuma gitmedi, ben okumak istiyordum, Kandilli'de yapamayacağımı anlayınca TED'e telefon etti, müdür: "Bu talebe burada okumak istemiyor" dedi. Diğer ablam da İstanbul'da hemşirelik yapıyordu, evi Çamlıca'ya yakındı. Çamlıca Lisesi'ne gideyim dedim. Oraya gittim ki, ortam daha kötü. Benim mutlaka bir meslek sahibi olmam lazım, diyorum. Çamlıca'da da yapamayacağımı anladım ve tekrar müdürle konuştum. "Efendim, Bursa tarihi bir yer, orada yatılı okullar varmış, Bursa'ya gönderin beni" dedim. Ben böyle dolaşırken aradan 2 ay geçti. Kitabım yok, bana kitap alan da yok, benim alacak durumum da yok. Hocalarımı çok iyi dinleyerek sınıfımı geçtim, iftiharla geçemedim

ama kendimi hocalara sevdirdim. 1 ve 2'yi orada okudum. Çok güzel bir arkadaşlık ortamı ve çok güzel bir okul hayatımız oldu. Cumartesi günleri bir hoca bizi hamama götürürdü, çok severdim hamamı. Okuldaki banyolarımız eskiydi, bozuktu, tamir edilmiyordu. Bursa'da doğal sıcak su bol olduğu için, hamamları çok güzeldi ve ucuzdu, biletle giriyorduk. Zaten Erzincan'dan hamam alışkanlığım vardı. Orada banyo olmadığı için hep hamama giderdik. Söylediğim gibi 2 yıl burada okudum, her şey çok güzeldi. Ancak okula yeni bir erkek edebiyat hocası geldi. Bütün derslerim başarılı idi, aslında edebiyatım da başarılı idi, bütün derslerden geçtim, edebiyattan ikmâl kaldım. Aslında ben kalmadım, özel nedenlerden ikmâl bırakıldım. Ankara'ya döndüm, ama tabii kaldığımı aileme söyleyemedim. Ders çalışmak için Kumrular sokağa gelirdim, kütüphaneye... Daha sonra kaldığımı aileme söyledim, çünkü ikmâl sınavı için Bursa'ya gitmem gerekiyordu. Sonbaharda İstanbul'a gittim, oradan Yalova yolu ile Bursa'ya gitmeyi düşündüm. Gece geç vakit Bursa'ya vardım. Geç olunca korktum, polis karakoluna gittim. "Ben okula gittim, kapıyı açmadılar bu saatte. Benim kalabileceğim, iyi bir otel bulabilir misiniz?" dedim. Çelik Palas var biliyorum ama orada kalmam mümkün değil, param çok az. Polis "tamam" dedi, beni bir otele götürdü. Otel sahibi beni kendi evim dediği bir eve götürdü. Bahçede bir yatak vardı, onu yatmam için bana gösterdi. Gerçekten kendi eviydi, eşi ve çocukları da vardı. Ama anlayamadığım münakaşalar, tartışmalar oldu. Tabii, yatmadım, uyumadım, sabaha kadar yatağın üzerinde oturdum. Yorucu bir geceden sonra imtihana girdim ve geçtim. Ancak beni bu durumlara soktuğu için edebiyat hocama çok kızgındım. Bursa'dan son sınıftan ayrıldım, Ankara Kız Lisesi'ne geldim. O sene Menderes'in oğlu vardı lisede okuyan, o olduğu için, 3 ile 4'ü karıştırdılar, bize 4. sınıfın derslerini de yüklediler. Bir senede 3 ve 4'ü birlikte bitirdik.

Zeki ağabeyim mezun olunca diğer ağabeyim de mezun oldu, Veteriner Fakültesi'nden. O bu bölüme isteyerek gitmedi, 145 Lira burs almak için gitti. 5 Lira traş parası ayırırdı, 140 Lira geçinmemiz için bize verirdi. O da mühendis olabilirdi, çok akıllıydı mesela inşaat mühendisi... Ama bize yardımcı olabilmek için, Veteriner Fakültesi'ni kabul etti. Ankara Veteriner Fakültesi'nde profesörlüğe kadar yükseldi ve uzun yıllar görev yaptı. Ben de burs alabiliyordum ama istemedim, almadım, mecburi hizmet sebebi ile ailemden uzak kalmaktan korktum. Ailemin ve özellikle küçük ablamın desteği ile okudum. Evimiz Dışkapı'daydı. Atıf Bey Mahallesi'nden tenekelerle eve su taşırdık. Askeri Hastane'nin tam karşısında fırın vardı. Fırının

Ailemin karşı çıkmasına rağmen, Kızılay'daki mitinge gittim. Deniz Baykal'ın "hürriyet istiyoruz" diye Menderes'in kravatına sarıldığı gün, ben de Kızılay'daydım.

yerine şimdi apartman yaptılar. İlk trolleybüs Çankaya-Dışkapı hattında işlerdi ve bizim meydandan dönüp giderdi. O zaman Dışkapı çok güzeldi, şimdiki gibi değildi. Ankara Kız Lisesi'nden mezun oldum. O yıllarda lise bitirmek, şimdiki gibi değildi. Karneler yıl içi durumu kapsar, bitirmek için ayrıca - yazılı veya sözlü- sınava girilirdi; olgunluk sınavı denirdi.

Gelelim üniversite yıllarına. Bu mesleği neden seçtiniz?

O yıl Zeki ağabeyim de mühendis olmuştu. Büyük ağabeyim, inşaat mühendisi veya eczacı olmamı istiyordu. Eczacılık çok revaçta bir meslekti. Fen dersleri iyi olan, Teknik Üniversite ve Eczacılık Fakültesi hariç, istediği üniversiteye girebilirdi. O zamanlar, üniversiteye girerken şimdiki gibi merkezi sınavlar yoktu. Ben Zeki ağabeyim gibi elektrik mühendisi olmak istiyordum. Elektrik daha zarif, mühendislik olarak da daha ince geliyordu bana, yani öyle düşünüyordum. Evet, elektrik mühendisi olmak istiyorum, ancak aileme söyleyemiyordum. İstanbul'a gittim. Teknik Üniversite'nin kursları var ama 7,5 Lira, katılamadım. Bir ahbapta kalıyorum. İnşaata kaydoldum. Kayıt için de para vermek lâzım, param yok ki elektriğe de kaydolayım. Elimde çok az para var, o da yollarda harcanıyor. İmtihana girdim, inşaatı kazanamadım. Aldığım puan elektriği tutuyor, ancak elektriğe müracaat etmediğim için giremiyorum. Yıldız'a müracaat ettim. Kazandım. Yani kazanmam da şöyle oldu. Bir devre kurdurdular, devreyi yakarsanız, elektriği görürlerse geçiriyorlardı. Enstitüden (meslek lisesi) gelenlere yazılı sınav yapıyorlardı. Ben liseden ve fen şubesinden iyi derece ile mezun olduğum için, bu sınavlara gerek görmeden tatbikat yaptırıldılar, teknik resim çizdirdiler, devre kurdurdular.

Yani, üniversite yıllarınız başlamış oldu. Sınıfınızda kaç kız öğrenci vardı? Üniversite yıllarınız nasıl geçti?

Elektrikte tektim, 90 kişiydi sınıfımız, tek bayan olarak başladım. Ama çok ahenkli bir arkadaşlığımız oldu. Ben okula yakın bir pansiyonda, Zehra Öz Saraç'ın evinde kalıyordum. İhtilâlden önce öğrenci olayları çok artınca okulumuz kapandı, herkes memleketine gitsin

dediler, ben de bilet aldım Ankara'ya geldim. Okulun ne zaman açılacağı belli değil. Ailemin karşı çıkmasına rağmen, Kızılay'daki mitinge gittim. Deniz Baykal'ın "hürriyet istiyoruz" diye Menderes'in kravatına sarıldığı gün, ben de Kızılay'daydım. Atlı polisler vardı. Atlarını üzerimize doğru sürüyorlardı. Piknik'in (eskiden Sakarya'da Piknik vardı) bulunduğu alanda bir dükkânın içine saklandım. Talebelerin, Menderes'in etrafını çevirdiğini ve yakasına sarıldığını gördüm.

27 Mayıs 1960 İhtilalinden bir müddet sonra okulumuz tekrar açıldı, imtihanlar başladı. Bu arada birçok miting yapıldı İstanbul'da, ben de katılıyordum. Elimde Atatürk'ün resmi, arkada büyük bir bayrak, Yıldız'dan Taksim'e kadar yürüyoruz, marşlar söyleyerek. İçimizde bir kötülük yok ama olayları tam kavrayamamışız, yani talebeliğin verdiği bir heyecan. Düşünüyorum da "Menderes idam edilsin" diye bağırarak, ben de bağırardım. Ona kızmamın sebebi şuydu: Radyoda bir başlardı: "Ahmet, Ahmet'in oğlu, kayı, kayınvalidesi, 1 yaşındaki bebek, herkes vatan cephesine geçti". Yani bunlar öyle bezdirmişti ki bizi o zaman, tarif edemem. Aslında Menderes, İstanbul'da çok güzel şeyler başlattı, Ankara'da da. Tabii yıllar geçtikten sonra bunu anlayabiliyorum. Mesela, Ankara'da Opera'dan Bakanlıklar'a kadar bir tretuvar yaptırdı, pembe taşlarla, dümdüz bir tretuvar. Orada yürürken hiç önünüze bakma ihtiyacı duymazdınız, çünkü dümdüzdü. O tretuvar 30-40 sene gitti.

O pembe tretuvar özel bir amaç için mi yapılmıştı acaba?

Opera güzel bir meydan diye sanırım. Etnografya Müzesi, İller Bankası, Ziraat Bankası, Osmanlı Bankası vs. Bunlar Ankara'nın tarihi binaları. O tretuvarın hâlâ özlemine duyarım. Ayrıca çevre yollarını da başlatmıştı, İstanbul'da. Mesela, şimdiki Beşiktaş'a inen o yol o zaman başlatılmıştı. Kendisi ileri görüşlüydü; ama her insan hata yapıyor, o da yaptı. Yazık oldu, bağırarak beraber idamına da çok üzüldüm.

Evet Solmaz Hanım, yıl 1961 ve siz mezun oldunuz, Ankara'ya ailenizin yanına geldiniz sanırım. İş aramanız, bulmanız, işe girmeniz nasıl oldu?

Evet, 90 kişiden 12 kişi mezun oldu. Ben Ankara'ya geldim ve bir araştırma yaptım. Herhangi bir işe girmem için Oda'ya kaydolmam, Oda'ya kaydolmam için de 7,5 Lira harç ödemem lâzım. Ailemden isteyemedim. Bir mantom vardı, pek yeni değildi, eski de değildi ama. Pazara gittim, mantomu 20 Liraya sattım ve 7,5 Lira vererek Oda'ya üye oldum. İşe başlayışım da şöyle oldu; Zeki ağabeyim Etibank'ta çalışıyor, 154 kV Ankara-Kırıkkale ENH'nı yaptırıyorlar, Selahattin Bey ile birlikte... Daha sonra, Selahattin Babüroğlu İller Bankası Genel Müdürü oldu. Ağabeyim de "git Selahattin Bey'e mezun olduğunuzu söyle" dedi. Ben de öyle yaptım. O yıllarda ne işsizlik vardı, ne de sınav. Selahattin Bey, "ihtiyacımız var" dedi ve beni Etüt-Proje Müdürü'ne gönderdi. Etüt-Proje Müdürü çok muhterem bir beydi. Emcet Öy, inşaat mühendisiydi. "Ben erkek mühendis tercih ediyorum; çünkü sen evlenirsin, çocukların olur, seyahate gidemezsin. Bizim işler seyahatle. Gideceksin, etüt yapacaksın, proje yapacaksın. Ama sen evlenirsen, bu işleri seninle nasıl yürütürüz? 8 erkek mühendisim var, sen dokuzuncu olacaksın" dedi. "Hayır efendim, evlenmeyeceğim, memlekete hizmet edeceğim, çalışacağım" dedim, güldü ve beni işe aldı. Türkiye'de şehir şebekelerinde görev alan ilk bayan mühendis ben oldum. Selahattin Babüroğlu ve Emcet Öy, ülkelerini seven ve son derece özveri ile çalışan insanlardı. Memleket menfaatlerini her şeyden üstün tutarlardı.

Mezun olunca ağabeyim "Etibank'a da git" demişti, Etibank'a da gittim. Genel Müdür Muavini Arsen Bey ile görüştim. "Sizi benim yanıma alacağım, lisanınız iyiymiş, siz benimle çalışacaksınız" dedi. Tabii çok memnum oldum.

Arsen Diraduryan, Oda'mızın 35 sicil numaralı üyesi. Ben de onunla çalışma şansını

Herhangi bir işe girmem için Oda'ya kaydolmam, Oda'ya kaydolmam için de 7,5 Lira harç ödemem lâzım. Ailemden isteyemedim. Bir mantom vardı, pek yeni değildi, eski de değildi ama. Pazara gittim, mantomu 20 Liraya sattım ve 7,5 Lira vererek Oda'ya üye oldum.

Yakalamıştım. Ama tercihinizi İller Bankası'ndan yana kullandınız, sanırım.

Hayır, tercih değil. İlk olarak İller Bankası'ndan "gelin, başlayın" teklifi geldi. Orada işe başladığım gün, öğle tatilinde eve geldiğimde Etibank'tan çağırıldılar. İller Bankası'nda işe başladığımı söyledim. Çok üzüldü, Arsen Bey; "Kismet değilmiş demek ki" dedi ve bu şekilde İller Bankasında iş hayatım başladı. 999 Lira ile işe başladım, bir ay sonra 1 Lira zam aldım, maaşım 1000 Lira oldu. 1 Lira zam 1 yıl sonunda verilir, ama beni onore etmek için 1 ay sonra verdiler.

Fakat İller Bankası'nda çok güzel, çok verici bir meslek hayatım oldu. Masa başında oturmadım, fiilen mesleğin içine girdim. Hidrolik santral projesi yaptım, termik santral projesi yaptım. Etüt yaptım, proje yaptım, tesisi gördüm. Biz şehir ve kasabaların şebeke projelerini hazırlardık. Yani İller Bankası'nın iyi tarafı şuydu: Projenizin uygulanmasını görüyorsunuz, dolayısı ile eksikliğinizi veya hatanızı görebiliyorsunuz. O zaman köylere Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bakardı. Kızılay'daki Han'da, sınıf arkadaşım Birol Adalığın da bulunduğu bir grup vardı, TEK bünyesinde Köycülük...

Seyahatlerinizden de anılarınızı öğrenmek isteriz.

İlk seyahatim Cide'ye oldu. Zonguldak'a kadar tren ile gittim, çünkü resmi vasıta ile gitmek zorundaydık. Zaten o yıllarda çok az yere otobüs vardı. Zonguldak'ta birinci mevki vapura bindim. Vapurda yolcu yoktu, denebilir. Çarkçıbaşı, kaptan, doktor, ben... Tabii, Cide çok küçük bir kasaba, limanı yok, iskelesi yok. Denizin uzağında durduk, bir sandal geldi, ip merdivenle sandala indik. Ayağımda topuklu pabuçlar. O zamanlar çizme yok, filmlerde görürdük çizmeyi. Henüz aylık almadığım için, pabuç ta alamadım. Önü arkası açık topuklu bir pabuç var ayağımda. Elimde ağabeyimin lisede kullandığı çitçitli çantası var. Sizler hatırlamazsınız. Bond çantalar çok sonra çıktı. Çantanın içinde projeler ve çok az da eşyam var. Hemen döneceğimi zannettim. Cide'de bir otel var, han şeklinde, bütün yataklar aynı salonda. Kâğıt Fabrikası'nın Müdürü'ne gittim,

misafirhaneden yer istedim. İki odalı, tek tuvaletli, kasabadan 2 km uzakta bir misafirhane. Hiç kimse yok, odacı da yok, bir tek ben... Yemek yok, odanın kapısı da kilitlemiyor. Yemek olmadığı için bana acımışlar, müdür beni evine (lojmana) yemeğe çağırırdı. Ama o oldu, bir daha çağırmadılar. Bir hafta kadar geçti aradan. İki trafo konacak, çarçabuk gezdim, etüt yaptım. İşim bitti ama vapur uğramıyor, otobüs kalkmıyor. Bakkallar kapalı. Her nasılsa yanımda bisküvi var, pazardan da elma almıştım. Yarım yarım yiyerek idare ediyorum. Çünkü ne kadar kalacağım belli değil. Soba yok, çok soğuk, oturarak uyuyorum. Bir gün işçiler geldi; "misafirhaneye müfettiş gelecek, sizi çıkarmak zorundayız" dedi. Çaresizdim. "Sizi, Belediye'de yatırırız, zaten kaymakam bakıyor, (sıkıyönetim dönemi olduğu için) evden yatak getiririz, kaymakamın odasına sereriz, orada yatarsınız" dediler. Çok sevindim tabii, hiç değilse kasabanın içi ve de sıcak. O gece orada aç susuz yattım ama hiç uyuyamadım. Ertesi gün Belediye'nin temizlik işlerini yapan teyze bana acımış, beni evine götürdü. Orada çok rahat ettim, bir hafta kadar kaldım. Belediye'nin bir cipi var, o cip gidecek. Posta, ilaç gelecek Cide'ye, gitmesi lâzım. Fakat yol açılmıyor, bugün yarın diye bekliyoruz. Nihayet bir gün karar verildi, cip gidecek. Şoförün yanına ben ve doktor oturduk. Bütün koliler arkada, kolilerin üstünde de ziraat mühendisi ve postacı oturuyor. Beş kişi çıktık yola. 1-2 saat gittik cip arızalandı. Eski bir cip ve bütün her yer kar. Her yeri brandadan cip sürekli bozuluyor, yapıyorlar, bir daha... Gece 23.00, benzin bitti. "Şoför, uzakta bir ışık var, gidip bakalım, gaz varsa isteyelim, gaz yağıyla da

çalışır bu" dedi. Bir müddet sonra geldiler, gazı koydular, çalıştırdılar. Derken Kastamonu'ya geldik ve mecburen o gece orada yattık. Ertesi gün cip İstanbul'a gitti, ben Ankara'ya döndüm. O gece çok soğuktu, daha sonra öğrendim; Trakya'da 5 gazetecinin arabaları arıza yapmış ve soğuktan donmuşlar. Ankara'ya dönünce Banka'da muhasebeden "neden biletini alıp hemen devam etmedin de Kastamonu'da yattın?" dediler. Ne kadar sinirlerim bozuldu. O zamanlarda da idari personel, teknik personel çekişmesi vardı. İşte size güzel bir örnek: Çekoslovakya'ya gideceğim, dizel motorlar alıyoruz, onların kabulü için gidiyorum, yurtdışı harcırahları 17 dolar. Ancak yine muhasebe bana 15 dolar verdirmek istiyor. Gerekçesi de ben kuaföre gidermişim.

Tabii gideceksiniz, gitmek zorundasınız. Çünkü siz kurumunuzu temsilen oradasınız. Anılarla devam edelim mi? Gerçekten güzel bir sohbet oluyor. Mühendis mekanik bir yaratık değil. Tabii insan tarafı da çok önemli.

Bozcaada seyahatim vardır. Dizel santral kurduk. O yıllarda beton direkler yeni yeni kullanılıyordu. Orası da beton direklidir. Kurulu güç tespiti için şarap fabrikalarını dolaşıyordum. Her fabrikada 1 kadeh, derken sarhoş oldum. Yıllar yılı şaraptan nefret ettim.

Akçaabat seyahatimi hatırlıyorum. Orada tek bir otel vardı, kahvenin üstünde. Kahvenin dumanları yukarı çıkıyor; ama oda buldum diye şükrediyorum tabii. Orada yemek yiyecek yer

ANKARA OTELİ, 1968

Karabiga'da da çalışmalarımın çok memnun kaldılar. Henüz başmühendis olmamıştım o zaman. Benden sonra görevli giden arkadaşım, döndüğünde; "Karabiga'da bir sokağa sizin isminizi vermişler" dedi. O kadar şaşırmıştım ki, bana söylemişlerdi ama encümenden böyle bir karar çıkacağını tahmin etmiyordum. Bunlar insanı mutlu ediyor.

bulmuşum ki, hiçbir sorunum yoktu o bakımdan. Ama banyo imkânı yoktu. Vakfikebir'de yeni bir otel yapılmış. 40 Liraya cip kiralayıp, Vakfikebir'e gittim. Güzel bir otelde yattım, güzel bir restoranda yemek yedim, güzel bir banyo yaptım, geri döndüm. Akçaabat Belediye Başkanı bana mektup yazmıştı; "sizi dağlarda tepelerde gördüğüm için özel sektör elemanı zannettim, onun için ilgilenmedim. Cip tutup gitmenize üzüldüm, ben sizi gönderirdim, kusura bakmayın" diyordu...

Bir de Malkara seyahatim var. Malkara'da bir otel var, ama tek oda ve 17 yataklı. 17 yatağın parasını vermem gerekiyor, bu da mümkün değil. Yatağın yanında bir sandalyeye oturdum, ayaklarımı da yukarı topladım, çünkü belki 20 tane fare vardı. Sabaha kadar o şekilde durdum, fareler bir o tarafa bir bu tarafa gidiyorlar, uyumak imkânsız.

Cizre'ye gittik, yine şehir şebekesi için etüt yapıyoruz. Cizre'de hiç su yok. Sarnıçlardan akan suyu içiyorlar, sapsarı bir su. Tabii, ben hiç içemedim ve susuzluktan hastalandım. Biz Ankara'ya döndükten sonra bu durumu rapor ettik. Derhal programa alındı ve Cizre'nin içme suyu şebekesi yapıldı. Gittiğimiz yerlerde tarihi ve turistik yerleri de gezerdik. Müdürümüz Emcet Bey, "mutlaka gidin, gezin, dağarcığınıza koyun" derdi. Mesela Van'da, Van kalesi, Van gölü, Akdamar adası vs.

Karabiga'da da çalışmalarımın çok memnun kaldılar. Henüz başmühendis olmamıştım o zaman. Benden sonra görevli giden arkadaşım, döndüğünde; "Karabiga'da bir sokağa sizin isminizi vermişler" dedi. O kadar şaşırmıştım ki, bana söylemişlerdi ama encümenden böyle bir karar çıkacağını tahmin etmiyordum. Bunlar insanı mutlu ediyor.

Malatya Doğanyol kasabasına şehir şebekesi için etüt yapmaya gittik. Direk dikecek yer bulmakta çok sıkıntı çektik, çünkü evlerin damı sokak ile aynı

seviyedeydi. Yani kasabanın sokaklarını evlerin damları oluşturuyordu. Bir yıl sonra, gidip tesise enerji verdiğimizde insanların sevinçlerini ve çığlıklarını unutamam.

Osmaniye (o yıllarda kasaba idi) etüdünü yaparken, kaldığımız otelde Yılmaz Güney ve Nebahat Çehre de kalıyordu, film çeviriyorlardı. Yine banyo sorunu yaşıyordum, 10 gün olmuştu. Erkekler gündüz hamama gidiyorlardı ama bayanlar ancak gece gidebiliyorlardı. Yılmaz Güney'in yeşil bir Mercedes arabası vardı. Bir akşam, beni ve Nebahat Çehre'yi kasaba hamamına götürdü ve hamamı kapattı. Kasabanın kızları Nebahat Çehre'yi görmek için hamama dolmuşlardı.

Doğuya, güneydoğuya gitmediniz mi?

Tabii gittim. Ben hanımım, gitmeyeyim, demedim, asla. Batman'da beni kaçırmaya kalktılar. 5 arkadaş bölgenin arabasıyla göreve gidiyoruz. Gece araba yolda durdu, çalışmıyor. Cipi önden çevirip şarj etmek lâzım, bilir misiniz onu? Eskiden arabaların marşı dışarıdaydı. Marş kolu çevrilerek ilk hareket verilirdi. İşte o kol yokmuş arabada, dolayısıyla kaldık, gidemiyoruz. Yoldan geçen arabalara el kaldırıyor arkadaşlar ama kimse durmuyor. Ben durdururum dedim, indim arabadan ve el kaldırdım, bir kamyon durdu. Herkes araba ile uğraşırken, iriyarı muavin, bir eliyle ağızını kapattı, bir eliyle de koltuğunun altına aldı beni götürüyor. Kamyonun kapısına geldik. Benim yapacağım bir şey yok. Tırnaklarımı olanca kuvvetimle batırıyorum, ayaklarımı sallıyorum ama faydası olmuyor. Tam beni kapıdan sokacakken arkadaşlar fark etti ve hepsi birden hücum edince bırakıp kaçtılar.

Fakat, en büyük projem Erzincan projesidir. Etüde gittiğimde trafo binalarının depreme dayanıklı olmadığını gördüm ve Ankara'ya döndüğümde rapor ettim. İnşaat Dairesi ile ortak çalışma sonucu depreme dayanıklı trafo binaları projelendirildi ve inşa edildi. Nitekim 1992 depreminde trafo binaları ve beton direkli şebeke yıkılmadı. Depremin üzerinden 24 saat geçmeden şehre enerji verildi. Bu gerçekten önemli bir olaydır.

Müdür muavinliğinizden sonra?

Müdürümüz genel müdür muavini oldu. O zaman Ecevit, odacıya birinci dereceyi verdi, bize vermedi. Müdür veya daire başkanı olmadıktan sonra birinci dereceyi alamıyordunuz. Daire Başkanı beni bölge müdür muavinliğine kaydırmayı düşündüğü için, önce müdürlüğe

Çıktım bana verdikleri odaya. O kadar kötü kokuyor ki, üstelik çarşafaları çok kirliydi. "Çarşafalar çok kirli, değiştirir misiniz?" dedim. Resepsiyondaki görevli çok şaşırıldı; "Burada senden önce 2.5 ay bir müteahhit yattı" dedi. Yani "müteahhit yatınca kirlenir mi?" demek istedi. Zaten 2,5 ay yatmış, 2,5 ayda da çarşaf kirlenmez diye düşünüyor.

kaydırmış. Çünkü bulunduğum yerde müdür olmam mümkün değil, en küçükleriyim. Benim için yeni müdürlük kuruldu: Tesis Onarım Müdürlüğü. Sağlık kuruluşu kurdum. Genel Müdür'ün (Mazhar Haznedar) çok hoşuna gitti. Genel Müdürlük matbaa kurmak istedi, Harita Daire Başkanlığı ile birlikte çalıştık. Bütün cihazlar Kanada'dan geldi, gelen cihazları ben monte ettirdim. Öyle güzel bir matbaa kurduk ki aşoğuya, bütün Türkiye'ye tip projeler ve birim fiyatlar burada basılıyordu. Matbaa benim gözbebeğim.

73-74 yıllarıydı. O zaman da hükümet değişti. Ecevit, Milli Selamet ile birlikte bir koalisyon kurdu. MHP'den gelen elemanlar çok yamandı, yani boş kişilerdi. Mesela Cahit Aral da onlardan biriydi. İşte, öylesine bir kadroydu. Bize bir genel müdür atadı. Makina mühendisi, İzmir'de tren istasyonunda şef. Oysa, bizde böyle şeyler olmazdı, yetişen bir üst göreve atanırdı. Genel müdürlerimiz hep kurum içinden yetişen ve Banka'nın bütün mevzuatını bilen, işlerini ve belediyelerin sorunlarını bilen kişilerdi. Bu çocuğu getirdiler, genel müdür olarak koydular. Yaşı küçük, tecrübesi de yok. Bu arada İmar ve İskân Bakanlığı lağvediliyor, yerine Yerel Yönetimler Bakanlığı diye bir şey kuruluyor, Bakan da oturması için İller Bankası'na gönderiliyor. Bizdeki ticaret servisinin bütün odaları boşaltıldı ve Bakana tahsis edildi. Ben tesis müdürüydüm. Öyle bir bakan tayin ettiler ki ... Neyse. Bir gün Banka'ya geldim, bana bir sarı zarf gelmiş. Görevden almışlar beni. Atölyemiz var, atölyede de 350 işçi çalışıyor. Matbaayı su basacak gibi bir durum olmuştu. İşçilerden birine "şurayı 2,5 m. eş de suyu başka tarafa verelim" demiştim. İşçi gitmiş, sendika başkanına şikâyet etmiş. Sendika başkanı da Bakan'a... Derken sarı zarf geldi. O işçinin kadrosu meydan işçisiymiş, ben neden meydan işçisine şurayı kaz demişim. Beni Van'a sürmek istemişler, Emcet Bey'in sayesinde 5. bölgeye gönderdiler, Kumrular Sokak'tan Necatibey'e kadar paltosuz, ağlayarak koştüğümü hatırlıyorum. Orada 6 ay oturdum, sonra hükümet değişti. Demirel geldi ve beni eski yerime geri çektiler. Demirel'i hiç sevmezdim, fakat televizyonda görünce o saçsız başını öptüm. Çünkü onun korkusundan beni geri aldılar. Meslek hayatımda bu tip şeyler oldu. TEK'de de oldu. Yani çalışmanızın değerini kadir,

kıymet bilenler anlayabiliyor. Bölge müdürlüğüne ve bütün makamlara çalışmamızla, liyakatimizle geldik. Hiçbir tanıdığımız, torpilimiz yoktu, zaten böyle bir düşüncemiz, talebimiz de olmadı. Mesela, özel okullar başladı. Bir çocuk bize staj için gelmişti, kimse ilgilenmiyordu. Ben aldım yanıma çok şey öğrettim ona. Bir zaman sonra Kızılay'da rastladım; "Efendim, size söylemeye utanıyorum ama ben Enerji Bakanlığı'nda daire başkanı oldum" dedi. Ne söyleyebilirdim? Ben daha müdürdüm.

1968 yılında Hakkâri'ye tekrar gittim. Bu sefer yalnız gittim. Hidroelektrik santralin inşaatı bitmiş, ben de şehir şebekesinin ve santral irtibatı olan ENH'nin etüt ve projesini yapacağım. Zaten Hakkâri 5 köyden ibaretti. Yanıma da bir topograf aldım, 30 km.lik hattı yaya olarak yürüdük ve hattın profilini çıkardık. Ciple oraya giderken aylar bizden korktu. 3-4 ayı kocaman taşları alıp üstümüze atıyorlardı. Yani biraz daha uğraşsalardı kötü şeyler olabilirdi. Neyse ki çabuk sıyrıldık oradan. Hakkâri'de başka sıkıntılar da yaşadım. Bir otel vardı, birkaç tane de odası... Tabii otel olması iyi ama çıktım bana verdikleri odaya. O kadar kötü kokuyor ki, üstelik çarşafaları çok kirliydi. "Çarşafalar çok kirli, değiştirir misiniz?" dedim. Resepsiyondaki görevli çok şaşırıldı; "Burada senden önce 2.5 ay bir müteahhit yattı" dedi. Yani "müteahhit yatınca kirlenir mi?" demek istedi. Zaten 2,5 ay yatmış, 2,5 ayda da çarşaf kirlenmez diye düşünüyor. Yapacak bir şey yok. Odada bir ahşap sandalye vardı, sabaha kadar o sandalyenin üzerinde oturdum, ne kadar uyuyabildiysem. Yemek sorunu da yaşadım ama en büyük sorun arazideydi. Düşünün sabah çıkıyorsunuz, akşama kadar hiç tuvalet yok. Evlere giriyorum, hanımlarla konuşmak istiyorum ama hiç Türkçe bilmiyorlar. Tuvalet diyorum anlamıyorlar, yüz numara diyorlar anlamıyorlar, helâ diyorom anlamıyorlar. Hiç bir şekilde tarif edemedim. Birkaç ev dolaştıktan sonra, "sıfır-sıfır" dedim, anladı. O kadar sevindim ki anlatamam. Etüt yaptığım süre içinde hep o eve gidiyordum. Çok gittik güney doğuya, şimdi bütün şehirler, köyler, kasabalar elektrikli. Bütün yerleşimlerin içme suyu ve kanalizasyonu var.

Arazide çalışırken hiç korkmadınız mı? Ne bileyim, mesela yılandan böcekten. Veya insanlardan ürküğünüz olmadı mı? Gerçi insan korksa da korktuğunu söyleyemiyor, serde yiğitlik var.

Hayır, hayır hiçbir zaman içimde korku olmadı. Çok büyük bir sevgi, belki memleket tutkusu, belki Atatürk sevgisi, vatan sevgisi... Bilmiyorum, büyük bir tutku. Ama o nesil insanı öyleydi. Kişisel menfaatler yoktu.

Çocuk da olsanız, harp kuşağısınız. Yaşananlara paralel olarak, kavramlar farklı tabii.

Evet, ben Erzincan'dayken "harp bitti" diye gazeteci çocukların bağırdığını hatırlıyorum. Ekmeğin olmadığı yılları yaşadık. İş yok, para yok, harp yılları. Çayı üzümle, pekmeze içerdik. Bize o kadar tasarruf öğrettiler, o kadar tasarrufa alıştırdılar ki.

Teknik yeniliklerden de bahsedebilir misiniz?

Tabii, mesela mesleğe ilk başladığım yıllarda henüz direk tipi trafolar yoktu. Müdür Muavinimiz Turhan Onur Yunanistan'a gitmişti, direk tipi trafoları görmüş, geldi bize önerdi. Daha sonraları kullandık.

Mesela, şebekelerde hep bakır iletken kullanılırdı. Alüminyum iletken için hesaplar yapıldı Enerji Bakanlığı'nda, biz de alüminyuma geçelim dendi. İlk tatbikatını ben ve bir arkadaşım yaptık. İlk alüminyum şebekeyi İzmir'in Adagide Adagüme kasabasında uyguladık. Ondan sonra bütün projelerimizde alüminyum iletken kullandık. Beton direk de öyle. Bir yüklenici, Almanya'da okumuş. Orada beton direkleri görmüş ve incelemiş, Türkiye'ye de getirdi. İller Bankası'ndaki teknik ekibi çağırdı ve gösterdi. Çünkü İller Bankası bu işlere ön ayak olan bir kuruluştur. Biz tesislerimizde kullanacağımızı söyleyince BETONTAŞ İzmir'de tesislerini kurmuş ve üretime geçmişti. Firma sahibi benim çalışmalarımı görünce, iki kat maaş (2 000 Lira) teklifi ile kendisiyle çalışmamı istedi. Kabul etmedim, ben devlette çalışmak istiyordum.

Sonradan Aydın EVRENKAYA, SİMEL'de müdürken beton direk fabrikalarını kurdu. Sonradan da Genel Müdürümüz oldu. SİMEL, İller Bankası'nın bir kuruluşuydu, yani şirketti. O fabrikada çok güzel, çok ucuza mal olan direkler imal edildi. Yuvarlak direğe çıkmak zor, bu direkler dikdörtgendi ve kutu kutu ayak basacak yerleri vardı, basamaklıydı. Keşfi bu direklerle yaptığımız takdirde çok ucuza

mâl oluyordu. Çünkü tesis bizim, çalışan işçi bizim. Ekstradan para verilmiyordu. Her bakımdan güzeldi. Ama İller Bankası TEK'e devredilince o fabrikaların hepsini kapattılar.

İller Bankası'nda iş akışı nasıldı?

İller Bankası'nda iş yapılırken, elektrik tesislerinden önce harita önemlidir. Bir yerin önce haritası alınır, haritası yapılır, sonra elektrik projesine geçilir. İmar planına göre direkleri diktiğiniz zaman, yollar genişlemez, direklerin yeri değişmez, fevkalade olur, iki iş olmaz. Bu da büyük bir tasarruf demektir. Müdürümüz, "projelerinizi yerinde etüt edin, akşam otele gelince de hem haritada hem de imar planında işleyin, ikinci gün de direk yerleri doğru mu, kapı önüne pencere önüne geliyor mu? Resmi binalarda merdivene dikkat edin, yaptığınız

şey tatbikata uysun, yeniden tatbikat projesi yapılmasın" derdi. Tatbikat projelerini ihale ediyorsunuz, başkalarına para veriyorsunuz, bekliyorsunuz, gelince kontrol ediyorsunuz, tekrar gidip yerinde bakıyorsunuz, hem çok masraf, hem de çok zaman kaybı. Ayrıca, bizde su ve elektrik hizmetleri paralel giderdi. Projeler tamamlanır, ihaleye çıkılır, tesis tamamlanınca da kabuller vs. Yıllarca 9 mühendis bu şekilde gayet güzel yürüttük. Ama 80'li yıllara gelince

politikalar değişti, politikalar değişince her şey ters yüz oldu. İmar planları yapılırken, şehir plancıları var, mimar var, jeolog var, inşaat mühendisi var. Yani uzmanlar, birlikte etüt yapıp imar planı hazırlıyorlar, işin doğruluğu defalarca kontrol ediliyor. Özal geldi, "İmar İskan Bakanlığı'na gerek yok, kaldırılсын, her belediye kendi imar planını kendisi yapsın" dedi. Her belediye başkanı şehir plancı veya mimar değil, her şehir plancı veya mimar da imardan anlamaz. Dolayısıyla 80'den sonra bizim imar projeleri kalktı, bütün belediyeler kendi isteklerine göre imar projesi yaptırdı. 80'den sonra... Ormanların, hazine arazilerinin durumuna bakın. Bütün Dikmen Vadisi de hazinenindir. Önder Bey vardı, 80 ihtilalinden sonra Ankara Belediye Başkanı oldu. O bu vadiyi ağaçlandıracaktı, Vedat DALOKAY'ın projesi vardı. Vadi'de fanuslar olacaktı, fanuslarda narenciye yetişecekti, Ankaralı

Daire Başkanı çağırılmış, beni; “Bakan telefon etti,” dedi, bilmem hangi kasabaya seçimden önce ağaç direk gidecekmiş. Ama elimizde 12 m.lik ağaç direk var. “Bunlar orta gerilimde kullanılır” dedim. “Onların üstünden kesip kullanın” dedi. İnanamadım, bunlar Hollanda’dan geliyor, fırınlanmış, emprenye direk. Kesilirse hemen çürür, dayanmaz.

çocuklar portakalı dalında görecektirdi. Yani botanik parkı olacaktı. Dikmen Deresi, Hoşdere ve Aşağı Ayrancı arasındaki vadi de ağaçlandırılacaktı. Parklar olacak, şelaleler akacaktı. Fakat Gökçek alır almaz o şantiyeleri kaldırdı, başka şantiyeler kurdu, başladı binalar yükselmeye. Dikmen Deresi, Çiftlik ve Demetevler’den gelen yağmur sularının Çubuk Çayı’na verilmesi için tesisler bölge müdürü olduğum zaman yapılmıştı, yani alt yapı hazır, amaç başkaydı. Bu vadi hazine arazisiydi ancak buradaki daireler kimlerin acaba bilmiyorum. Birçok söylenti var tabii. İş merkezi yaptı, araba park yerleri koydu. Parka gelen araba, anahtarını çevirse vadideki evlerde herkes işliyor. Bizanslılar yıllar önce, vadileri tiyatro yapmış, ses yukarı çıkıyor diye. Antalya’da da var, bilirsiniz. Her yerde böyleyken... Gökçek bu, vadiye iş merkezi yaptı.

18 bölge vardı ve tek bayan bölge müdürü bendim. Tabii sorumlulukla birlikte iş de arttı. Cumartesi, Pazar demeden çalışıyordum. Bu sırada Ankara’nın etrafındaki hemen hemen tüm yerleşimlerin tesislerini yeniledik. Şehir şebekeleri, içme suyu, kanalizasyon tesisleri veya varsa doğal sıcak su. Mesela, Bolu’nun sıcak suyu vardır, bilmem bilir misiniz? O suyu da biz yaptık. Bazı yerlere otel, bazı yerlere su deposu, soğutma depoları; yani Banka’nın iş kalemi çok fazlaydı.

İller Bankası’nın, Türkiye Elektrik Kurumu’na devrinden bahsedebilir misiniz?

86 yılının Temmuz ayında TEK’e gittik. Biz TEK’te TEK adına İller Bankası olarak şehir şebekeleri işlerini yürütmeye devam ettik. Bu arada TEK 1982 yılında bütün belediye elektrik işletmelerini devraldı. Aldı, ama elemanı yoktu. Sonuç olarak TEK’te büyük bir belirsizlik vardı. Bizim 18 bölgemiz var, bu bölgelerde mühendisler var, kim kimin başına geçecek? Ne olacak, ne bitecek, hiçbir şey belli değil. Bu kadar mühendis köye bir trafo kuruyor, 40 kVA. Başka bir iş yok. Onlar zaten kadro alma peşindedir.

İller Bankası’nın lağvedilip TEK’e bağlanması yanlış bir karar mıydı, sizce?

Bakın, Özal’ın büyük hatalarından biri de budur. Yani İller Bankası bünyesinde bir takım değişiklikler yapılsaydı, TEK’in Köycülük kısmı oraya gelseydi, bu işlere devam edilseydi, daha iyi olmaz mıydı? Ortada kurulmuş bir sistem var, sistemi de iyi bilen ve iyi çalıştıran insanlar var. Sen bu insanları al, işi ve sistemi hiç bilmeyen insanların emrine ver ve hiç birine de mevki verme. Ben 1. derece, bölge müdürü kadromla gidiyorum, kadromu bir türlü vermiyorlar. Bölge müdürü, müdür muavini, tesis müdürü, grup müdürü varmış. Benim ne olduğum belli değil. Ben de kızdım, kapıma “Şehir Şebekeleri Müdürü” yazdırdım. Hepsini mevki aldı, kadroları aldı, biz kendi kadrolarımızı bile koruyamadık. Fakat bize emir veremediler, iş yaptırmadılar. En basit olarak size şunu söyleyeyim, TEK çok politik bir yerdi, hak etmeyen insanlar, hak etmedikleri kadroları işgal ediyorlardı. Daire Başkanı çağırılmış beni; “Bakan telefon etti,” dedi, bilmem hangi kasabaya seçimden önce ağaç direk gidecekmiş. Ama elimizde 12 m.lik ağaç direk var. “Bunlar orta gerilimde kullanılır” dedim. “Onların üstünden kesip kullanın” dedi. İnanamadım, bunlar Hollanda’dan geliyor, fırınlanmış, emprenye direk. Kesilirse hemen çürür, dayanmaz. Ne yazık ki, böyle insanların emrinde çalışmak zorunda kaldık. Bu yetmiyormuş gibi, daha sonraları bir daire başkanı da beton direği keselim demişti. Yani biz onlarla hiç bağdaşamadık.

Türkiye Elektrik Kurumu’nda kaç yıl çalıştınız? Yani, Ankara EDM.

Çiller hanım 90 yılında 30 yılını dolduran mühendisleri mecburi emekli etti. Genel Müdürlük’ten 30 kişi, bölgeden de ben emekli olduk. Bir iki sene emekli olarak yaşadım, sonra mahkemeye verdik, kazandık, geri döndük. Kararda aynı görevine dönme şartıyla diyorlardı ama, hiç birimize aynı görevimizi vermediler. Beni Ticaret servisinde şartnameler grubuna verdiler. 94’te göreve döndüm, 2000 yılı nisan ayında da emekli oldum.

Geriye dönüp baktığınızda, “iyi ki, bu mesleği seçmişim” diyor musunuz?

“Çok doğru bir karar vermişim” diyorum. Mesleğimi hep severek yaptım, hep mutlu oldum. Çok enteresan olaylar yaşadım ama çok güzel günlerim de oldu, hep mutlu oldum. Üniversite arkadaşlarım, İller Bankası’ndaki amirlerim ve iş arkadaşlarım ve TEK’ndeki birkaç arkadaşım çok

kibar ve nazik insanlardı. Bu nedenle meslek hayatım çok güzel ve mutlu geçti.

Efendim, genç üyelerimize vermek istediğiniz bir mesajınız var mı? Özellikle genç kadın üyelerimize?

Genç kadın üyelere başarılar diliyorum. Bu mesleği seçtikleri için tebrik ediyorum. Gerçekten çok hoş, çok zarif bir meslek. Genelde herkes korkar elektrikten. Kabullerde biz hiç korkmadık, kaçmadık ama son dönemde yaşadığım topluluklarda, kabullerde sestem korkup kaçan arkadaşlar yani erkek arkadaşlar gördük.

Kadınlar, daha mı cesur diyorsunuz?

Evet, galiba öyle. Yalnız benim bir sıkıntım var, sizinle paylaşmak istiyorum. Anadolu'da her gittiğim yerde, başkanı olsun, belediye çalışanları olsun veya halktan insanlar olsun, bana hiç "mühendis hanım" demediler. Hep "hoca hanım" veya "yenge" dediler. Bayan doktora "doktor hanım" diyorlar. Neyse, bu meslekte arzu ettiğim her şeye sahip oldum, hayal ettiğim her şeye kavuştum. Yani mesleğim doyurucu oldu. Yalnız, Odaya hiç hizmetim olmadı. Çok eski yıllarda birkaç toplantıya katılmış ve kâtiplik yapmışım. Ama seyahatlerimin de çok olması nedeni ile yeteri kadar ilgilenemedim. Son yıllarda Oda etkinliklerine katılmaya gayret ediyorum. Eski yılları telâfi etmek için geliyorum. Hem de arkadaşları görüyorum, sizleri görüyorum, iyi oluyor. Hayatın sonuna geldiğimin farkında olduğum için, herkesle iyi ilişkiler içinde olmak istiyorum. Yani artık hiçbir beklentim kalmadı, istediğim her şeye sahip oldum.

Daha 50. yıl plâketinizi alacaksınız. 2 yıl sonra 2011'de meslekte 50. yıl plâketi verecek Şubemiz size.

Öyle mi? Beni dinlediğiniz için, bana zaman ayırdığınız için, böyle bir söyleşi düşündüğünüz için çok teşekkür ederim. Umarım genç arkadaşlar da bizim gibi mutlu bir iş hayatı yaşarlar.

Solmaz Hanım, çok teşekkür ediyorum.

